

Penetration in Target Areas: A Comparison of the Chinese and Russian Worlds

Hamid Ahmadinejad

1. Assistant Professor, Department of Political Science and International Relations, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran
Email: ahmadinejad.h@lu.ac.ir

Article Info.

ABSTRACT

Article Type:
Research Paper

Article History:

Received:
6 April 2025

Revised:
20 July 2025

Approved:
23 May 2026

Published Online:
2 September 2026

Keywords:

Power,
Strategy,
Influence,
Russia,
China.

China and Russia, as key players in the evolving international system, are seeking to expand their influence by uniting against the current order. One key form of this expansion is influence in various regions, which helps them build coalitions and increase their ability to act. This study examines the nature of Chinese and Russian influence and the methods they use to achieve it. The research question is: What forms of power and tools do China and Russia use to influence target regions? The research hypothesis is that differences in worldviews between China and Russia have led to different approaches to exerting influence. This difference is reflected in the different tools each country uses to expand its influence in target regions. This qualitative research uses library sources as its methodology and data. The findings suggest that China achieves influence primarily through a combination of structural and symbolic power. In line with this approach, Beijing uses a variety of tactics, including investment, normalization and institutional membership, to strengthen its influence. In contrast, Russia's influence is based on coercive power, exerted through military mechanisms, pressure, energy, and media narratives.

Cite this article: Ahmadinejad, H. (2026), "Penetration in Target Areas: A Comparison of the Chinese and Russian Worlds", **Central Eurasia Studies**, Vol. 19, No. 1, pp. 1-32.

<http://doi.org/10.22059/JCEP-202502-450300>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran

Introduction: China and Russia, as two major global actors, seek to expand their spheres of influence by opposing the Western-centric international order. Despite this convergence in strategic ambition, their methods, tools, and worldviews differ fundamentally. China's approach to influence is rooted in its economic and cultural superiority and is characterized by persuasion, institutional participation, and long-term interdependence. In contrast, Russia continues to emphasize coercive power through military, political, and energy-based means. Understanding the nature and mechanisms of their influence in target regions provides important insights into the reconfiguration of power in today's complex multipolar order. This study examines China's and Russia's influence strategies, identifying their underlying forms of power and the tools they use to achieve influence.

Research question: What forms of power and what means underpin Chinese and Russian influence in the target regions?

Research hypothesis: The study assumes that divergence between Chinese and Russian worldviews, rooted in their respective strategic cultures, has led to distinct manifestations of power and, consequently, different sets of influence tools.

Methodology: Using a qualitative comparative approach that combines descriptive and explanatory analysis, this study examines the similarities and differences between Chinese and Russian influence strategies. Data were collected through extensive document analysis, including academic journals, policy articles, international reports, and official documents in both digital and printed forms. The comparative method employed here goes beyond simple description; it identifies causal relationships between cultural perceptions of power and the choice of instruments in each country's foreign policy.

Results and discussion: Informed by the principles of Tianxia and Confucian harmony, China's worldview promotes coexistence, mutual benefit, and multilateral cooperation. It rejects rigid divisions between "us" and "them" and instead envisions a shared global future grounded in balance and reciprocity. By contrast, Russia's worldview is rooted in historical insecurity and shaped by a long-standing sense of confrontation with the West. Moscow's strategic culture prioritizes power, control, and deterrence, interpreting international politics as a

zero-sum arena in which security can be maintained only through dominance and resistance. This divergence in worldview explains why China's influence strategy relies on absorption and integration, while Russia's relies on coercion and pressure. China extends its influence primarily through institutional engagement and normative appeal rather than military coercion. It promotes the "Chinese model" of governance, which combines economic development and political stability, as an alternative to Western liberal democracy. Beijing is shaping positive perceptions of itself by investing in education, culture, and international aid, presenting its rise as peaceful and mutually beneficial. Structurally, China is building long-term influence through initiatives such as the Belt and Road Initiative, the establishment of new financial institutions, and leadership roles in multilateral organizations such as BRICS and the Shanghai Cooperation Organization (SCO). These mechanisms create enduring economic and political dependencies while embedding Chinese preferences within global norms. Together, these structural and symbolic strategies enable China to expand its sphere of influence not through dominance but through integration, legitimacy, and institutional influence.

Russia's approach contrasts sharply, relying heavily on hard and coercive means. The country's use of military power is evident in its interventions in Ukraine, Syria, and parts of Africa, where it seeks to maintain control and assert regional dominance. Energy is another key element of Moscow's influence: Russia uses its oil and gas exports to exert political pressure on dependent countries by manipulating prices and controlling supply chains. In addition, Russia uses political and media operations to exert influence, supporting sympathetic elites, exploiting internal divisions, and spreading narratives through global outlets such as Sputnik. These channels challenge Western hegemony, justify Russian actions, and present Russia as a major player in a multipolar world. Collectively, these tools reveal a model of influence focused on control, deterrence, and resistance rather than persuasion or cooperation.

In comparison, several key distinctions emerge between the two strategies. In terms of the nature of power, China's approach is

developmental and participatory, while Russia's is coercive and security-oriented. China operates on a long-term horizon, seeking to build gradual, sustained influence through economic and institutional engagement, while Russia seeks short-term geopolitical gains through assertive or disruptive tactics. China promotes economic interdependence that connects others to its markets and infrastructure projects, while Russia enforces interdependence through security and energy mechanisms that maintain leverage over its partners.

Conclusion: China's structural-symbolic model reflects a long-term, integrated strategy rooted in soft and institutional power. It enhances its influence through persuasion, economic interdependence, and active participation in global governance. By embedding its values and standards in international institutions, China is gradually redefining global-order norms to align with its interests.

Russia's instrumental model, by contrast, is shaped by an adversarial worldview and reliance on coercive means. Its influence depends on projecting military power, manipulating energy markets, and constructing strategic narratives that challenge Western dominance. Ultimately, China seeks to reshape the global order from within through normalization and absorption, while Russia aims to challenge it from without through confrontation and resistance. These two paths - one participatory and structural, the other coercive and reactive - represent the dual trajectories of power in the emerging multipolar world. Understanding these dynamics is essential for anticipating future alignments and conflicts in an increasingly fragmented international landscape where power is no longer defined solely by force, but by the capacity to shape meaning, norms, and institutions.

Keywords: Power, Strategy, Influence, Russia, China.

نفوذ در مناطق هدف: مقایسه جهان چینی و روسی

حمید احمدی نژاد^۱

۱. استادیار، گروه علوم سیاسی و روابط بین‌الملل، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران
 ahmadinejad.h@lu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: علمی پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۷ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۴/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۰۲ تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۵/۰۶/۱۱ واژگان اصلی: قدرت، راهبرد، نفوذ، روسیه، چین.	چین و روسیه به‌عنوان اصلی‌ترین بازیگران نظام بین‌الملل در حال تغییر، براساس اشتراک در اصل تقابل با نظم کنونی به‌دنبال گسترش نفوذ خود هستند. یکی از مهم‌ترین شکل‌های این گسترش نفوذ، رخنه آن‌ها در مناطق هدف برای ایجاد جبهه‌بندی و افزایش توان کنشگری است. در این نوشتار با هدف فهم سرشت نفوذ این دو کشور و ابزارهای آن به‌دنبال پاسخ این پرسش هستیم که نفوذ چین و روسیه در مناطق هدف مبتنی بر کدام چهره قدرت و ابزارها است؟ در پاسخ این فرضیه مطرح می‌شود که تفاوت میان جهان‌بینی چینی و روسی به قالبی متفاوت از قدرت نفوذ و در پی آن جدایی ابزارهای نفوذ دو کشور در مناطق هدف منجر شده است. یافته‌های نوشتار با بهره‌گیری از روش کیفی تطبیقی، مبتنی بر تحلیل اسناد نشان می‌دهد نفوذ چین در چارچوب شکل ساختاری- نمادین قدرت و در نتیجه، ابزارهای مبتنی بر قابلیت‌های پکن مانند سرمایه‌گذاری، هنجارسازی و عضویت در نهادها است. در برابر شکل ابزاری نفوذ روسیه، سبب به‌کارگرفتن سازوکارهای‌های آشکارتر مانند نظامی‌گری، فشار، انرژی، روایت‌سازی رسانه‌ای شده است.

استناد: احمدی‌نژاد، حمید (۱۴۰۵)، «نفوذ در مناطق هدف: مقایسه جهان چینی و روسی»، مطالعات اوراسیای مرکزی، دوره ۱۹، شماره ۱، صص. ۳۲-۱

<http://doi.org/10.22059/JCEP-202502-450300>

© The Author(s).

ناشر: دانشگاه تهران

مقدمه

رقابت کشورهای بزرگ برای نفوذ، دیگر محدود به روش‌های سنتی نظامی یا اقتصادی نیست، بلکه ابزارهای جدیدی مانند فناوری، رسانه و سیاست‌های فرهنگی نیز در این عرصه وارد شده است. چین و روسیه به‌عنوان دو بازیگر اصلی جهانی، هرکدام با استفاده از راهبردهای ویژه خود تلاش می‌کنند در مناطقی نفوذ کنند که از نظر جغرافیایی و اقتصادی برایشان اهمیت دارد. با این حال نگرش متفاوت آن‌ها به نوع قدرت مؤثر سبب شده است در شیوه کاربست نفوذ این دو کشور تفاوت‌های اساسی وجود داشته باشد. رویکرد این دو کشور نشان می‌دهد که چین با تکیه بر قدرت اقتصادی و فرهنگی تلاش می‌کند در مناطق مختلف جهان نفوذ پیدا کند؛ در حالی که روسیه بیشتر از ابزارهای سیاسی، نظامی و انرژی برای نفوذ استفاده می‌کند. براساس این فرض، در این نوشتار در پی تحلیل شکل نفوذ چین و روسیه و در نتیجه، ابزارهای کاربست نفوذ این دو کشور در مناطق هدف خود هستیم. این نوشتار با رویکرد توصیفی تبیینی و در چارچوب روش کیفی تطبیقی انجام شده است. روش تطبیقی به‌کاررفته در این مطالعه، فقط به توصیف پدیده‌ها محدود نیست، بلکه با علت‌یابی و تحلیل عمیق، به کشف شباهت‌ها و تفاوت‌های میان موارد مورد مطالعه می‌پردازد. داده‌های مورد نیاز این نوشتار به روش کتابخانه‌ای از کتاب‌ها، مقاله‌های علمی، اسناد و پایگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی و سایت‌های معتبر علمی گردآوری شده است.

پیشینه پژوهش

در پیشینه پژوهش مقاله‌هایی در مورد «نفوذ روسیه» و مقاله‌هایی در مورد «نفوذ چین» را بررسی می‌کنیم.

«نفوذ روسیه»

کرمی (۱۴۰۳) در مقاله «مکتب ژئوپلیتیک روسی: معمای پایدار آسیب‌پذیری و گسترش‌گرایی» معتقد است در میان اندیشه‌های پراکنده و متعدد، موضوع‌های آسیب‌پذیری جغرافیایی و گسترش‌گرایی قلمرو، اساس مکتب ژئوپلیتیک روسی دانسته می‌شود. کرمی (۱۴۰۱) در مقاله «راهبرد امنیت لویاتانی: بازتاب محیط ژئوپلیتیک در اندیشه حکمرانی روسی» نشان می‌دهد که افزایش فشارهای محیطی به نگرش‌های سیاسی تندتر روسیه منجر شده است و با توجه به قدرت این کشور امکان محدودسازی آن دشوارتر است. کولایی و هادی‌پور (۱۳۹۹) در «تحلیل سیاست خارجی روسیه در قفقاز جنوبی بر پایه ژئوژئوپلیتیک» با پرسش از چگونگی

حضور روسیه در قفقاز جنوبی، معتقدند این حضور نه هژمونی، بلکه ناشی از رقابت با قدرت‌های غربی و پیگیری سیاست اوراسیاگرایانه است. تخشید و شجاع (۱۳۹۸) در مقاله «حفظ قلمروی نفوذ: تبیینی بر سیاست خارجی روسیه در برابر بحران سوریه» مداخله روسیه در بحران سوریه را با نگرانی این کشور از محدود شدن نفوذش در خاورمیانه توضیح می‌دهند. دهقانی فیروزآبادی و امیری (۱۳۹۷) در مقاله «زمینه‌یابی سه‌وجهی جایگاه قدرت نرم در سیاست خارجی روسیه (۲۰۰۰-۲۰۱۹)» معتقدند قدرت نرم روسیه به‌عنوان ابزار نفوذ آن با جداشدن از غرب‌گرایی یلتسینی بر پایه سه روایت سیاست هم‌میهنی، جهان روسی و دموکراسی مستقل به کار گرفته شده است. چسناکاس (۲۰۱۶) در مقاله «منابع انرژی به‌مثابه ابزار سیاست خارجی: مورد روسیه» با تقسیم ابزار انرژی به دو نوع «ترغیب» و «اجبار»، استدلال می‌کند که اثربخشی آن به موانع کشور مصرف‌کننده بستگی دارد. شپیتسکی (۲۰۰۷) در «سیاست روسیه در برابر اوکراین: ابزارهای نفوذ» معتقد است ارتباطات عمیق تاریخی، این امکان را به مسکو می‌دهد با کاربست فشار، مانع به‌کارگرفتن سیاست‌های مستقل به‌وسیله کیف شود.

«نفوذ چین»

صالحی و محمدی‌نسب (۱۴۰۴) در مقاله «راهبرد اتحادیه اروپا نسبت به نفوذ چین در آسیای مرکزی» با باور به اصل خیزش هژمونی چین، راهبرد اتحادیه اروپا در مقابل این خیزش را تحدید هوشمند قدرت پکن برای بقای هژمونی آمریکا می‌داند. رضاپور (۱۴۰۴) در مقاله «همکاری چین با آسیای مرکزی با تأکید بر هوش مصنوعی» با هدف بررسی راهبرد پکن در کشورهای آسیای مرکزی، نشان می‌دهد که چین با کمک ظرفیت‌هایی مانند فناوری‌های شهر هوشمند، داده‌های بزرگ و به‌دست‌آوردن برتری اطلاعاتی در کشورهای آسیای مرکزی نفوذ خود را پی‌ریزی کرده است. شفیعی (۱۴۰۱) در مقاله «دیپلماسی چینی دام بدهی و کسب موقعیت هژمون» نشان می‌دهد با وجود تلاش چین برای نفوذ خود از راه یک کمربند و یک راه؛ برداشت منفی از این رویکرد دستیابی به موقعیت هژمون را برای آن دشوار کرده است.

ساگیلد و هیوسنگ (۲۰۲۴) در مقاله «بازنگری‌های چین از روسیه: مشارکت راهبردی به‌دنبال جنگ روسیه علیه اوکراین» بدین نتیجه رسیده‌اند که باوجود احتیاط چین در این زمینه، حفظ مشارکت راهبردی با مسکو همچنان به قوت خود باقی است. بیسون و لی (۲۰۱۹) در مقاله «جایگاه چین در حاکمیت منطقه‌ای و جهانی» با هدف تشریح فرآیند و پیامدهای رشد چین، نقش آفرینی چین را متأثر از وزن سیاسی و اقتصادی پکن از راه نهادهای مختلف

می‌دانند. رحمان (۲۰۱۹) در مقاله «سیاست خارجی چین و انتخاب آن برای قدرت نرم فرهنگی: ابزارها» نشان می‌دهد ابزارهای مختلف نفوذ فقط در یک بعد ویژه مؤثر بوده است و هیچ ابزاری به تنهایی نمی‌تواند تمام ابعاد دیپلماسی عمومی آن را پوشش دهد. نوآوری این نوشتار در توجه به نوع نفوذ چین و روسیه در مناطق مختلف و راهبردهای آن‌ها به صورت مقایسه‌ای است. همچنین برای رسیدن به این هدف، نوشتار نوع نگرش چینی‌ها و روس‌ها به قدرت به عنوان علت ریشه‌ای تفاوت نفوذ را اساس تحلیل قرار می‌دهد؛ موضوعی که در آثار پیشین به آن پرداخته نشده است.

چارچوب تحلیل: چهره‌های کاربست قدرت

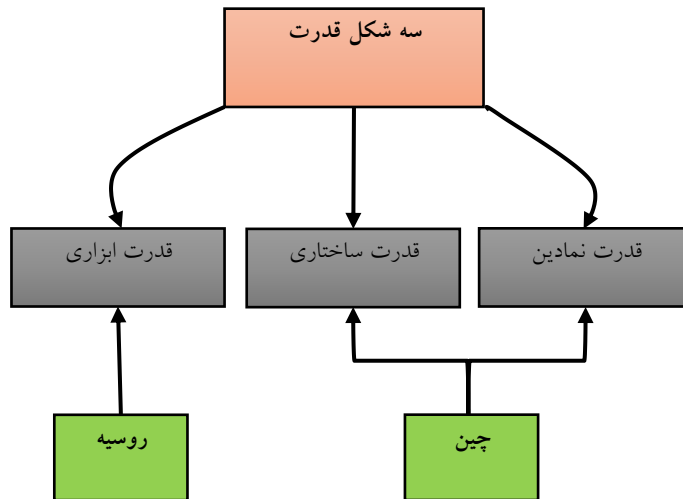
در روابط بین‌الملل، قدرت هم هدف و هم به عنوان وسیله‌ای اصلی برای دستیابی به هدف‌های دیگر برآورد می‌شود (Buse, 2012: 6). تنوع گسترده رویکردها در مورد این مفهوم سبب شده است تعریف و تعیین قدرت، موضوعی بسیار دشوار باشد (Forsberg, 2011: 207). با وجود این تکرار رویکردها، می‌توان از قدرت دو مفهوم اصلی ارائه داد: نخست، برداشت واقع‌گرایانه به معنای توانایی دولت‌ها در استفاده از منابع مادی برای وادارکردن دیگران به انجام کاری (Barnett and Duvall, 2005: 40). این مفهوم به معنای کنترل بازیگران، آشنادترین رویکرد در علوم سیاسی است (Hart, 1976: 291).

در برابر این مفهوم، برداشت غیرمادی قرار دارد که در ساده‌ترین شکل خود مبتنی بر ایده‌ها و هنجارها است. قدرت سه شکل ابزاری، ساختاری و نمادین دارد. قدرت ابزاری، تکامل یافته تعریف رابرت دال از قدرت به عنوان توانایی الف برای وادارکردن به انجام کاری است که در غیر این صورت ب انجام نمی‌داد (Gubaidullina and Insebayeva, 2013: 85). این نوع قدرت در قالب انحصار بر جهان مادی به وسیله نیروی اجبار و فیزیکی به کار گرفته می‌شود. قدرت نمادین، کنترل جهان مادی و اجتماعی در قالب ایده‌ها، واژه‌ها و تصاویر است. قدرت نمادین به دلیل نفوذ در ساختارهای شناختی، در برخی موارد بسیار قدرتمندتر از قدرت فیزیکی است (Adler-Nissen, 2013: 661). قدرت ساختاری نفوذ و کنترل جهان مادی و اجتماعی به وسیله نهادها و قواعد است (Gwynn, 2019: 200). برای کاربست این سه شکل قدرت، ابزارهای متفاوتی مانند اقتصادی، نظامی، سیاسی، نهادی، رسانه‌ای وجود دارد که هر ابزار بنابر نوع قدرت، به کار گرفته می‌شود.

در این نوشتار روند نفوذ چین و روسیه در مناطق هدف را براساس نوع نگاه ویژه این دو

کشور به مفهوم قدرت تحلیل می‌شود. الگوی مفهومی نوشتار در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. شیوه سازگاری چارچوب تبیین با موضوع نوشتار

منبع: نویسنده

بازیگران جدید و نظم چندقطبی پیچیده

بسیاری از نظریه‌پردازان روابط بین‌الملل از درحال گذاربودن روابط بین‌الملل (Ikenberry, 2014: 3) و ایجاد نظم چندقطبی پیچیده سخن می‌گویند (Peters, 2023: 1653). بر پایه این نظر، هدف قدرت‌هایی مانند چین و روسیه در این ساختار جدید، کاهش یک‌جانبه‌گرایی آمریکا است. در این مسیر، چین با بهره‌گیری از قدرت اقتصادی و طرح‌هایی مانند «ابتکار یک کمربند و یک راه»، نفوذی فراتر از آسیا به‌دست آورده است. روسیه نیز با تکیه بر منابع انرژی و موقعیت ژئوپلیتیکی‌اش، در پی نقش داشتن است. در این نظم نوپدید، هرچند ایالات متحد همچنان قدرت نظامی برتر باقی مانده است، اما چالشگری فزاینده دیگر قدرت‌ها برای آن در سطح‌های سیاسی، اقتصادی و فناوری حتمی است. به‌طور خلاصه، عبارت‌هایی مانند نظم پساژئومونیک و نظم پساآمریکایی وجه مشترک نظم چندقطبی پیچیده شناخته شده است که در ایجاد آن تمرکز ویژه‌ای روی چین و روسیه وجود دارد.

جهان‌بینی چینی و روسی

چین و روسیه جهان‌بینی‌های متفاوتی در مورد نظم جهانی دارند که در فرهنگ راهبردی آن‌ها ریشه دارد (Orlicka, 2016: 200). اصل در فرهنگ راهبردی چین، طرد مفهوم دوگانه «ما در برابر آن‌ها» است (Nordin and Smith, 2019: 646). نتیجه این اصل در زبان چینی‌های «هارمونی در میان تنوع» بیان می‌شود (Wang, 2022). از سوی دیگر، فرهنگ راهبردی چین با ترکیب مفهوم «تیانشیا» و نظم و استغالی، سیاست خارجی چندجانبه‌گرا و صلح‌محور را دنبال می‌کند و بر آینده مشترک تأکید دارد. در نتیجه، فرهنگ راهبردی پکن، با بهره‌گیری از تاریخ، فرهنگ و سنت ایدئولوژیک خویش، چین را از نظم غرب‌محور جدا کرده است (Ho, 2021: 21) و این کشور را پادشاه میانه جهان، مرکز ارزش‌های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی دنیا معرفی می‌کند که در سایه آن، همه کشورها زیر سیطره بهشت قرار خواهند گرفت (Guaschi, 2024).

در برابر، فرهنگ راهبردی روسیه مبتنی بر رویارویی و احساس ناامنی تاریخی است که ناشی از جنگ‌های متعدد و نبود موانع طبیعی است (Shaheen, 2023: 249). روسیه خود را به‌عنوان «دژ محاصره‌شده» می‌بیند و غرب را دشمنی می‌داند که باید در برابر آن موضع تهاجمی بگیرد. این تصور سبب ترویج چندقطبی شدن، نفوذ در مناطق هدف، تقابل با غرب و در نهایت بازگرداندن روسیه به جایگاه هژمون جهانی شده است. به این ترتیب در فرهنگ راهبردی روس‌ها دو نکته اساسی وجود دارد: نخست این باور که ضعف سبب تهاجم می‌شود و دوم اینکه روابط بین‌الملل، بازی با حاصل جمع صفر است. بنابراین اقدام‌های روسیه در عرصه بین‌الملل براساس نه ملاحظه‌های اخلاقی، بلکه بنابر پویایی قدرت شکل می‌گیرد. با توجه به موارد بالا، تمایزهای میان جهان‌بینی چین و روسیه را در جدول ۱ نشان داده‌ایم.

جدول ۱. ابعاد جهان‌بینی چین و روسیه

گزاره	چین	روسیه
نگرش	تعاملی	تقابلی
قاعده بازی	حاصل جمع دوچندان	حاصل جمع صفر
منافع	مطلق	نسبی
آنا‌رشی	لاکی و تاحدودی کانتی	هابزی

منبع: نویسنده

شکل نفوذ چین در مناطق هدف: قدرت ساختاری-نمادین

چین، نفوذ را نه براساس قدرت نظامی و گسترش سرزمینی، بلکه از راه شکل‌های نامحسوس در قالب قدرت نمادین و ساختاری به دست آورده است. نفوذ چین در تأثیر این شکل‌های قدرت در مناطقی از جهان مانند آسیای جنوب شرقی، غرب آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین و بخش‌هایی از اروپا قابل دیدن است. مهم‌ترین عنصر قدرت نمادین چین، یعنی کنترل و نفوذ به‌وسیله ایده‌ها، هنجارها و تصاویر، تبلیغ «مدل چینی» از سوی پکن بوده است. براساس این عنصر، چین مدل توسعه و حکمرانی خود را با تأکید بر رشد اقتصادی و ثبات، به‌عنوان جایگزین بالقوه و بهتر برای لیبرال دموکراسی غربی معرفی کرده است. این روایت به‌ویژه در مناطقی که مدل‌های غربی نتوانسته‌اند نتایج ملموسی برای آن‌ها به بار بیاورند یا در سطح‌های ارزشی با نظم غربی چالش دارند، طنین‌انداز شده است. نتیجه این عنصر را در قالب پارادایم قدرت نرم می‌توان چنین بیان کرد که چین توانسته سه عنصر زیبایی، شکوه و خیرخواهی (Vuving, 2009: 7) را به‌عنوان مبانی قدرت خود به دیگران بقبولاند. مخالفت مداوم چین با دیگر شکل‌های قدرت، مانند یک‌جانبه‌گرایی، حمایت‌گرایی، هژمونی و سیاست قدرت، سبب شده است چهره نرم پکن به‌عنوان کشوری دوست و قابل اعتماد برای دیگر بازیگران نظام بین‌الملل شناخته شود. در نتیجه همین نفوذ نمادین چین، گزاره «اکنون در جایی هستیم که جهان در حال الگوگیری از چین است» رواج یافته است (Duggan and Grabowski, 2021: 84). این چهره قدرت چین در آسیای جنوب شرقی در قالب پیوندهای ارزشی، هنجاری و تاریخی و در آفریقا در قالب قدرت خیرخواه و مسئول بروز یافته است.

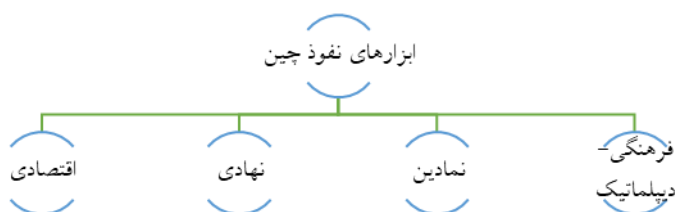
شکل ساختاری نفوذ چین در مناطق هدف، از عناصری متنوع مانند سرمایه‌گذاری اقتصادی، نفوذ دیجیتال، تأثیرگذاری در سازمان‌های جهانی، رهبری سازمان‌های منطقه‌ای و ایجاد قواعد استانداردها تشکیل می‌شود. برای نمونه، شیوه وام‌دهی چین به یکی از اهرم‌های قابل توجه برای نفوذ پکن در کشورهای بدهکار تبدیل شده است. در بعد دیجیتال، تعیین استانداردهای جهانی برای فناوری‌های نوپدید، هوش مصنوعی و انرژی سبز چارچوب‌های فناوری پکن را به هنجار جهانی تبدیل می‌کند. همچنین تعهدهای چین به ابتکارهای مربوط به تغییرهای آب‌وهوایی، مانند توافق‌نامه پاریس، نقش این کشور را به‌عنوان بازیگر مسئول جهانی تقویت کرده است. در سطح نفوذ در نهادها و سازمان نیز چین، علاوه بر عضویت در شورای امنیت سازمان ملل، در بسیاری از پیمان‌ها و سازمان‌های منطقه‌ای و جهانی نقش پیش‌رو دارد. نفوذ چین در قالب مشارکت فعال در نظم بین‌الملل به‌وسیله این نهادها از عوامل تعیین‌کننده در

تعریف ترجیح‌های این کشور برای ترسیم نظم مطلوب مورد نظر آن است (قربانی شیخ‌نشین و احمدی نژاد، ۱۴۰۲: ۱۶۸). شکل ساختاری نفوذ چین در اروپا از راه سرمایه‌گذاری‌های عظیم، در آمریکای لاتین از راه دیپلماسی وام و در خاورمیانه از راه روابط راهبردی با متحدان خود نمود یافته است.

ابزارهای نفوذ چین در مناطق هدف

به تناسب نوع نفوذ چین، ابزارهای آن در مناطق هدف در شکل ۲ آمده است.

شکل ۲. ابزارهای نفوذ چین در مناطق هدف

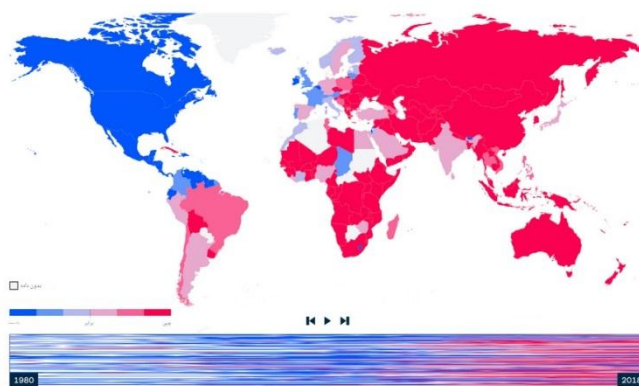
منبع: نویسنده

۱. ابزار اقتصادی

ابزار اقتصادی شامل کمک‌های مالی، سرمایه‌گذاری‌های خارجی، وام‌های بین‌المللی و کنترل بازارهای جهانی است. این ابزار به شیوه‌های مختلفی کاربست قدرت پکن را تسهیل می‌کند. نخست، به دلیل کاربرد هم‌زمان این ابزارها از سوی دولت و بخش‌های خصوصی چین، کانال‌های تماس و نفوذ پکن با دیگر کشورها از نظر تعداد و شدت افزایش یافته است. دوم، ابزار اقتصادی سبب تقارن‌نداشتن قدرت به سود چین شده است و در چنین وضعیتی، این ابزارها به کنترل بازار کشورها منجر شده است (کاوه، ترابی و رضایی، ۱۴۰۰: ۸۵). سوم، چین توانایی استفاده از ابزارهای اقتصادی را برای پاداش دادن یا مجازات کردن دیگر کشورها به دست آورده است. به بیانی، چین این قدرت را یافته است که با ابزارهای اقتصادی، به جای هر ابزار دیگری بر مناطق هدف تأثیر بگذارد. این عوامل موجب شده است که ارتباط و وابستگی

کشورهای هدف به ابزارهای اقتصادی چین به سطح بی‌سابقه‌ای ارتقا یابد. به این ترتیب با وابستگی بیشتر کشورها به اقتصاد چین، تأثیر توانایی‌های اقتصادی آن نیز به سطح بی‌سابقه‌ای افزایش یافت. این روند سبب شد ابزارهای اقتصادی به یکی از کارآمدترین ابزارها تبدیل شود و در پی آن، برای سیاست‌گذاران چینی جذابیت بیشتری نسبت به دیگر ابزارهای سیاست خارجی پیدا کند (Macikenaite, 2020: 110-111). با وجود این که مبنای اقدام چین در بهره‌گیری از ابزارهای اقتصادی بر مدل همکاری بردبرد استوار است، برخی از پژوهشگران نسبت به نیت‌های راهبردی چین ابراز نگرانی کرده‌اند. آن‌ها معتقدند در حالی که چین بیشتر بر ساختار اقتصادی این ابزارها تأکید دارد، در حقیقت برای چین به‌عنوان ابزاری ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیک با هدف افزایش نفوذ راهبردی جهانی عمل می‌کنند (Ezeanyika, Oporum, 2024: 204). نقشه ۱ که سلطه تجاری چین (با رنگ قرمز) در برابر آمریکا (با رنگ آبی) را تا سال ۲۰۱۸ نشان می‌دهد، درستی دیدگاه این دسته از پژوهشگران را حکایت می‌کند.

نقشه ۱. مقایسه سلطه چین (رنگ قرمز) و آمریکا (رنگ آبی) بر تجارت جهانی

Source: Visual Capitalist, 2020

۲. ابزار نهادی

ابزار نهادی به معنای نهادسازی و کاربست قدرت در نهادها و سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای برای تنظیم قواعد و زیر تأثیر قراردادن دیگران است. در دهه اخیر، نفوذ چین در این حوزه ابزاری به‌طور چشمگیری افزایش یافته است. این روند، از زمان آغاز همه‌گیری، در

سازمان‌های تخصصی سازمان ملل متحد تقویت شده است. هدف چین از به‌کارگیری این ابزار، به‌عنوان نمود قدرت ساختاری، شکل‌دهی به هنجارها، استانداردها، شیوه‌ها و قوانینی در راستای راهبرد بلندمدت خود، یعنی تضعیف موقعیت جهانی ایالات متحد است. با توجه به سرشت چندجانبه این نهادها، چین به دنبال حمایت کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه آن‌هایی است که با این کشور روابط اقتصادی دارند. بیشتر این کشورها نماینده آفریقا، آمریکای لاتین و آسیای مرکزی هستند و به‌طور معمول با چالش‌های توسعه‌ای و نظام‌های سیاسی ناکارآمد روبه‌رو هستند. علاوه بر این، در میان اعضای دائمی شورای امنیت، چین بزرگ‌ترین گروه نیروهای پاسدار صلح (کلاه آبی‌ها) را دارد که در کشورهایی مانند سودان، سودان جنوبی، لبنان، مالی و کنگو فعالیت می‌کنند. این رویکرد در راستای تحکیم نفوذ و ایجاد تصویری مثبت از این کشور در آفریقا است (Paszak, 2020).

ابزارهای نهادی نفوذ چین با چنان کارایی به کار گرفته شده‌اند که برخی از پژوهشگران از پیدایش «مداخله‌گرایی نوین جهانی» با الهام از اندیشه‌های کنفوسیوسی استقبال کرده و معتقدند جهان امروز به‌شکلی فزاینده در حال «چینی‌شدن» است (ترکی و قربانی شیخ‌نشین، ۱۳۹۸: ۱۴۳). پکن برای گسترش نامرئی این هژمونی، سال‌هاست که در قالب مجموعه‌ای از اقدام‌های آرام و برنامه‌ریزی‌شده، به تثبیت و ارتقای جایگاه خود در نهادهای بین‌المللی پرداخته است؛ رویکردی که حتی در غرب نیز تاحدی به‌عنوان نشانه‌ای از تبدیل شدن چین به «سودبرنده مسئول» در نظم بین‌المللی پذیرفته شده است.

۳. ابزار نمادین

ابزارهای نمادین شامل هنجارها، اطلاعات، قواعد و گفتمان‌ها هستند. هدف در این ابزار، بازنمایی خود به‌عنوان بازیگری مشروع و اخلاقی در نظام بین‌الملل است. در این چارچوب، رویکردهای هنجاری به‌درستی ادعا می‌کنند که چین در باز شکل دادن رفتار و تفکر در امور جهانی نقش دارد، تغییرهای هنجاری در حال رویدادن را تسهیل می‌کند و بر شکل‌گیری، توسعه و مشروعیت‌بخشی به ایده‌ها، گفتمان‌ها و پارادایم‌های جایگزین در مورد همکاری‌های بین‌المللی، توسعه داخلی و جریان‌های فراملی تأثیر می‌گذارد. همچنین روایت «معجزه اقتصادی چین» در اقتصاد سیاسی جهانی که از سوی دیگر کشورها رواج یافته، بعد دیگری از قدرت نمادین پکن را برجسته کرده است (Vangeli, 2018: 4).

ایجاد مفاهیم فرهنگی و تمدنی در سیاست خارجی از ابزارهای نمادین مؤثر در گسترش

نفوذ چین است. برای نمونه، راهبرد مین^۱ سستی که بر میانه‌روی، تعادل و هماهنگی میان انسان و طبیعت، میان گروه‌های مختلف اجتماعی و میان مردم چین و دیگر ملیت‌ها تأکید می‌کند و زمینه‌ساز تمایل به ایجاد ارتباط دیگر ملت‌ها با چین شده است (Wu, Yao and Chen, 2013: xxiii). از دیگر ابزارهای نمادین در فرهنگ چین فلسفه‌هایی مانند کنفوسیوس‌گرایی، تائوئی‌گرایی و بودایی‌گرایی است. این فلسفه‌ها نه تنها بر جامعه داخلی چین، تأثیر گذاشته‌اند، بلکه در سطح جهانی نیز به عنوان نمادهایی از خرد، تعادل و هماهنگی شناخته می‌شوند. مفاهیمی مانند «یین و یانگ» نیز به نمادهایی جهانی تبدیل شده‌اند که بیانگر تعادل و هماهنگی چین با جهان هستند. در مجموع، قدرت نمادین چین ترکیبی از تاریخ کهن، فرهنگ غنی، فلسفه‌های عمیق، پیشرفت اقتصادی و نفوذ سیاسی است. این نمادها نه تنها هویت ملی چین را شکل می‌دهند، بلکه نقش پکن را در قالب قدرت جهانی تثبیت کرده‌اند. سرانجام می‌توان نتیجه به کارگیری ابزارهای نمادین را توانایی چین در تغییر نظم بین‌المللی دانست.

۴. ابزار فرهنگی دیپلماتیک

این دسته ابزارها نمادهای بیرونی مشخص‌تری دارند و در چارچوب قدرت نرم و ساختاری چین قرار می‌گیرند. ابعاد راهبردی به کار گرفته شده در این دسته، دیپلماسی فرهنگی، روابط سیاسی و دیپلماتیک، مبادجی‌گری و پیشرفت‌های فناورانه است. پکن به ویژه به وسیله مؤسسه‌های کنفوسیوس، دیپلماسی فرهنگی را به کار گرفته است. چین به وسیله این مؤسسه‌ها در سراسر جهان تلاش می‌کند با مؤسسه‌های آموزشی ائتلاف‌هایی ایجاد کند و تمایل به ترویج زبان چینی و درک بهتر فرهنگ، سنت‌ها و ارزش‌های چینی را افزایش دهد. کمک‌های بشردوستانه در بلایای طبیعی در مناطق مختلف جهان، ابزار فرهنگی دیگری است که چین از آن برای نفوذ و ایجاد تصویری مثبت از خود به عنوان دوست استفاده می‌کند. پیشرفت‌های فناورانه در زمینه‌هایی مانند فناوری‌های ارتباطی، هوش مصنوعی، امنیت سایبری و پژوهش‌های فضایی از دیگر ابزارهای فرهنگی نفوذ چین هستند که این کشور را به مرکزی جذاب برای کشورهای در حال توسعه تبدیل کرده است. چین در سال‌های اخیر از آفریقا و آسیا گرفته تا اروپا و آمریکای لاتین و حتی نفوذ در تایوان از ابزار فرهنگی بهره برده است. این رویکرد چین منعکس‌کننده راهبرد سون تزو، راهبرد پرازدان چینی است که می‌گوید: «عالی‌ترین هنر جنگ این است که دشمن را بدون جنگ زیر سلطه خود

^۱ Mine strategy

درآوری». از این رو تعجب آور نیست که پژوهشگران دریافته‌اند شهروندان تایوانی، با وجود تشدید تنش‌ها، همچنان فرهنگ چینی را بخشی جدایی‌ناپذیر از فرهنگ اصیل تایوانی می‌دانند (Chen and Wu, 2025). میانجیگری و چارچوب ابتکار امنیت جهانی چین که به دنبال ارائه نظم امنیتی جهانی براساس راه‌حل‌های این کشور است، بارزترین نمود ابزارهای دیپلماتیک پکن به‌شمار می‌رود. برجسته‌ترین نمونه این ابزار در خاورمیانه و در دشمنی ایران و عربستان پدیدار شد. این توافق با میانجیگری چین به عنوان زنگ خطر برای آمریکا را می‌توان در چارچوب موازنه نرم تعریف کرد. این موازنه، کنشی است که از ابزارهای غیرنظامی بهره می‌گیرد تا برتری و سلطه آمریکای هژمون را تضعیف کند (Pape, 2005: 10).

شکل نفوذ روسیه در مناطق هدف: قدرت ابزاری

در آیین امنیت ملی روسیه، کنترل مناطق مجاور جغرافیایی و جلوگیری از نفوذ رقیبان قدرتمند از اولویت‌های اساسی به‌شمار می‌رود. بر همین اساس، فرهنگ راهبردی این کشور بر ایجاد مناطق حائل و تأمین عمق راهبردی متمرکز است. یکی دیگر از روایت‌های شکل‌دهنده تفکر راهبردی روسیه، احساس عمیق ناامنی در برابر غرب است، احساسی که ریشه در خاطره جمعی دو جنگ دوران نوین، یعنی فرانسه ناپلئونی و آلمان نازی دارد. علاوه بر این، در طول دهه‌ها جنگ سرد، ایالات متحد و ناتو این تهدید غرب را بیش از پیش در ذهنیت روس‌ها تثبیت کردند (Götz and Staun, 2022: 484). ترکیب سه مؤلفه ایجاد مناطق حائل، تأمین عمق راهبردی و احساس ناامنی، موجب شده است که روسیه، قدرت ابزاری را مؤثرترین روش برای نفوذ در مناطق هدف بداند. فرهنگ راهبردی این کشور بر درگیری‌های فراتر از مرزهای ملی متمرکز است، به‌ویژه که محدودیت چندانی برای استفاده از نیروهای مسلح خود به عنوان ابزاری قهری در سیاست خارجی ندارد (Wiltburg, 2020: 8). به کارگیری نیروی‌های نظامی برای گسترش سرزمینی و ایجاد امنیت، نمونه‌ای بارز از استفاده روسیه از قدرت ابزاری است. این گرایش به توسعه‌طلبی که با مأموریت مسیحایی پیوند خورده، روسیه را به سوی ادعای جایگاه قدرتی بزرگ پیش برده است (زهرانی و شیرواند، ۱۳۹۶: ۱۱۱). روس‌ها بر این باورند که تنها راه تثبیت موقعیتشان به عنوان قدرت بزرگ، دراختیارداشتن بزرگ‌ترین زرادخانه سلاح‌های هسته‌ای است (Baev, 2020: 7)، این مسئله بارزترین شاهد بر باور روسیه به کارآمدی نفوذ به وسیله قدرت ابزاری است.

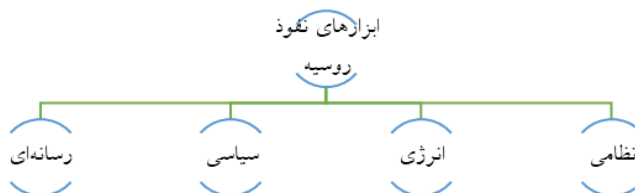
به‌طور کلی، باور به بازی با حاصل جمع صفر در نظام جهانی، نقش تعیین‌کننده موقعیت جغرافیایی و ایده دشمنی پایدار غرب علیه روسیه از عناصر اصلی فرهنگ راهبردی روسیه

به‌شمار می‌روند که این کشور را به استفاده از قدرت سخت و ابزاری پیش می‌برد (Rumer and Sokolsky, 2020: 3-5). هرچند روسیه در برخی موارد از قدرت ساختاری با ایجاد، تقویت و عضویت در سازمان‌های اقتصادی و سیاسی منطقه‌ای و جهانی بهره می‌برد، اما در نهایت برای حفظ نفوذ خود در عرصه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای، به قدرت ابزاری متوسل می‌شود. قدرت ابزاری روسیه در این مناطق بیشتر در قالب تهدیدهای نظامی، مداخله‌های مستقیم، کاربست نفوذ بر نیازهای انرژی کشورهای وابسته و حمایت از گروه‌های مسلح بروز می‌یابد. این سازوکارها به روسیه امکان می‌دهند روابط سیاسی و اقتصادی خود را در این مناطق تحکیم کند و بر تصمیم‌های منطقه‌ای و جهانی آن‌ها تأثیر بگذارد.

ابزارهای نفوذ روسیه در مناطق هدف

روسیه به تناسب شکل نفوذ خود، از ابزارهای شکل ۳ در مناطق هدف بهره می‌برد.

شکل ۳. ابزارهای نفوذ روسیه در مناطق هدف

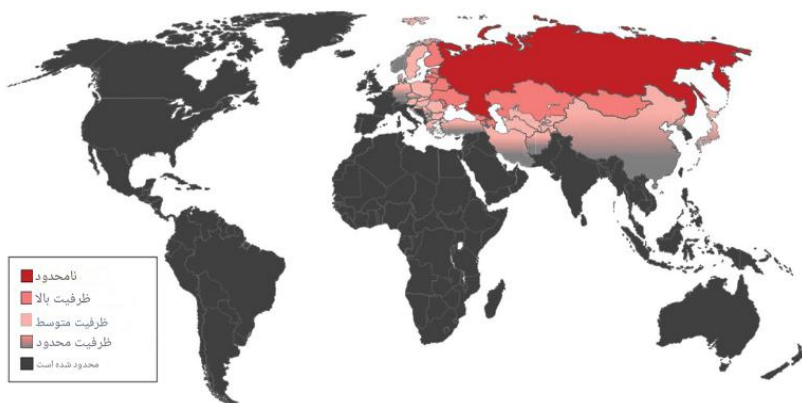
منبع: نویسنده

۱. ابزار نظامی

فرستادن نیروهای نظامی، فروش تسلیحات، تهدید به حمله، حضور در پایگاه‌های خارجی و ایجاد گروه‌های خصوصی نظامی از ابزارهای نظامی با هدف کاربست فشار، بازدارندگی یا نمایش قدرت هستند. روسیه به‌عنوان قدرت نظامی جهانی شناخته می‌شود؛ به همین دلیل، ابزار نظامی همواره یکی از اصلی‌ترین روش‌های نفوذ این کشور بوده است (رسولی ثانی‌آبادی، عطار و فارسی، ۱۳۹۸: ۶۷). این نوع نفوذ، جدیدترین نمونه خود را در بحران اوکراین نشان داده است. با این ابزار، تهدید از سوی روسیه به‌عنوان عاملی مؤثر در گسترش

نفوذ این کشور مطرح است. تهدید روسیه بر اروپای شرقی، منطقه بالتیک و اسکاندیناوی تأثیر گذاشته است، به گونه‌ای که بسیاری از کشورهای این مناطق بر این باورند که امروز بیش از هر زمان دیگری به تهدید جنگ نزدیک شده‌اند (Paradis, 2018: 4). ابزار نظامی، به عنوان بازوی نفوذ روسیه پس از فروپاشی اتحاد شوروی، به ویژه در مناطق پیرامونی، در موارد متعددی به کار رفته است. مداخله در مولداوی، گرجستان، ارمنستان، چچن، کوزوو، لیبی، سوریه و اوکراین و فعالیت در بسیاری از کشورهای آفریقایی از راه شرکت‌های نظامی خصوصی، نمونه‌هایی از این اقدام‌ها هستند. این رویکرد که از فرهنگ راهبردی نظامی روسیه سرچشمه می‌گیرد، نشان می‌دهد که هزینه‌ها و نوسازی نظامی نه تنها با منافع نهادهای نظامی، بلکه با تمایل کرملین برای نمایش قدرت هدایت می‌شود (Galeotti, 2022: 306). این فرهنگ راهبردی که مبتنی بر ابزار نظامی است، نتیجه گذار روسیه به یک نگاه واقع‌گرایانه تهاجمی برای دفاع از منافع راهبردی خود است. نقشه ۲ ابزار و توان نظامی روسیه در مناطق مختلف جهان را نشان می‌دهد.

نقشه ۲. توان نظامی روسیه در مناطق مختلف جهان

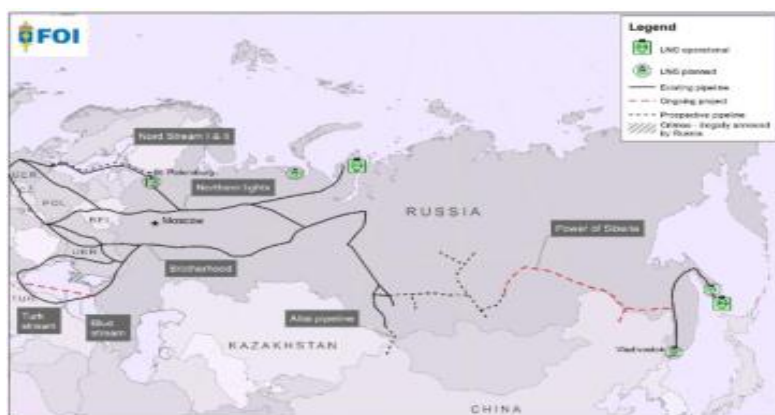
Source: National Defense University, n.d

۲. ابزار انرژی

کشورهای برخوردار از منابع انرژی از آن با روش‌هایی مانند اختلال در عرضه، تغییر قیمت،

کاربست فشار یا امتیاز دادن برای نفوذ سیاست خارجی خود استفاده می‌کند (European Parliament, 2018: 1). روسیه نیز این ابزار را مهم‌ترین عنصر برای زنده کردن جایگاه و نفوذ خود در سطح جهانی برآورد کرده است. در نتیجه، در بحث‌های روابط بین‌المللی، این ادعا مطرح شده است که روسیه از منابع نفت و گاز طبیعی و شبکه‌های انتقال انرژی به‌عنوان ابزاری برای به‌دست‌آوردن نفوذ سیاسی بیشتر در منطقهٔ پسا شوروی استفاده می‌کند. این ابزار به اندازه‌ای از سوی روس‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد که رسانه‌های غربی بیشتر، روسیه را به‌عنوان «امپریالیست انرژی» به تصویر می‌کشند (Huotari, 2011: 121). انرژی به‌عنوان ابزار نفوذ و تقویت قدرت روسیه، بیشتر بر دو عامل نفت به‌عنوان منبع اصلی درآمد و نفوذ آن در بازارهای گاز و همان‌طور که نقشهٔ ۳ نشان می‌دهد کنترل این کشور بر خطوط لولهٔ گاز استوار است.

نقشهٔ ۳. خطوط لولهٔ انتقال انرژی روسیه

Source: Rosssbach, 2018: 41

این کنترل، سبب نگرانی اروپا و تلاش آن‌ها برای یافتن راه‌های جایگزین و کاهش وابستگی به این ابزار مسکو شده است. با این حال روسیه تاکنون توانسته است درآمد صادرات انرژی را به‌طور مؤثر به ابزاری برای نفوذ آشکار و پنهان تبدیل کند. انرژی در سطح منطقه‌ای نیز برای نفوذ روسیه عنصری تعیین‌کننده محسوب می‌شود. موافقت‌نامه‌های بلندمدت با ترکمنستان، ازبکستان و قزاقستان و مشارکت در طرح‌های انرژی کشورهای خاورمیانه و کنترل حمل‌ونقل حامل‌های انرژی بی‌تردید با هدف ایجاد توازن ژئوپلیتیکی و هژمون‌جویی منطقه‌ای روسیه در سال‌های آینده در

دستور کار قرار گرفته است (Ranjbar, Mukan, Niyazgulova, 2024: 225).

۳. ابزار سیاسی

منظور از ابزار سیاسی، بیشتر سازوکارهای غیررسمی است که با هدف ایجاد تغییر در نظم کنونی به کار گرفته می‌شوند. ائتلاف‌سازی، حمایت از گروه‌های سیاسی هم‌سو، فشار دیپلماتیک، برقراری ارتباط با گروه‌های مخالف در مناطق هدف از موارد ابزار سیاسی است. بنابر کاربرد ابزار سیاسی برای تقابل با نظم موجود، رهبران روسیه با توجه به رویکرد معکوس نسبت به نظم جهانی به رهبری آمریکا همواره از آن استفاده می‌کنند. در این چارچوب، روسیه آشکارا ترویج نهادهای مبتنی بر قدرت و ارزش‌های غربی را رد می‌کند. همچنین روسیه در همین سطح، با مخالفت با هژمونی آمریکا، تلاش کرده است روایت «پایان هژمونی آمریکا» را مطرح کند. برای نمونه، ولادیمیر پوتین در کنفرانس رسانه‌ای سالانه خود در دسامبر ۲۰۱۸ اعلام کرد که نفوذ جهانی ایالات متحد به پایان رسیده است.

از دیگر ابزارهای سیاسی روسیه، تلاش برای گسترش شکاف‌ها در اتحاد اروپا-آتلانتیک، مختل کردن روند یکپارچگی اروپایی، دامن‌زدن به تنش‌های قومی در بالکان و جلوگیری از ایجاد روابط نزدیک‌تر میان این منطقه و اتحادیه اروپا و ناتو است. همچنین روسیه تلاش کرده است روابط خود با کشورهایی مانند ایران را که روابط ضعیفی با غرب دارند، تحکیم کند. در آفریقا نیز روسیه با برقراری روابط با نخبگان سیاسی و نظامی هم‌سو، ارائه تسلیحات، امضای قراردادهای همکاری نظامی، آموزش نیروهای امنیتی محلی و استفاده از پیمانکاران نظامی خصوصی، نفوذ خود را افزایش داده است.

در حیط خلوت آمریکا، یعنی آمریکای لاتین، حمایت از رژیم‌های مخالف ایالات متحد، فروش تجهیزات نظامی و استقرار نیروهای نظامی کوچک روسی در برخی کشورها مانند ونزوئلا شکل دیگری از ابزار سیاسی روسیه برای ایجاد نفوذ است (Berls Jr, 2021). طرح مفهوم «جهان روسی» برای پیوند دادن روس‌های در خارج از قلمروی روسیه، عملیات مداخله سیاسی و انتخاباتی، بهره‌گیری از کلیسای ارتدوکس برای گسترش روابط با جهان روسی، حمایت از گروه‌های همگرا در کشورهای مختلف، تفرقه بینداز و حکومت کن از دیگر سازوکارهای سیاسی روسیه برای نفوذ در مناطق هدف است. سه هدف راهبردی روسیه از به‌کارگیری ابزارهای سیاسی، تضمین امنیت و حفظ قدرت خود، اطمینان از برتری در کشورها و مناطق هدف و تضمین جایگاه روسیه به‌عنوان قدرت جهانی با نفوذ و احترام در سطح

بین‌المللی است (Karlsen, 2019: 5).

۴. ابزار رسانه‌ای

ابزار رسانه‌ای به معنای بهره‌گیری از شبکه‌های خبری جهانی، رسانه‌های اجتماعی و تبلیغات بین‌المللی برای شکل‌دادن و دستکاری افکار عمومی است. در همین ارتباط، پیام‌رسانی یکی از عناصر اصلی در تلاش‌های گسترده روسیه برای دستیابی به هدف‌ها و افزایش نفوذ بین‌المللی است که به وسیله رسانه‌ها دنبال می‌شود (Zakem, Saunders, Hashimova and Frier, 2017: 17). مسکو از ابزار رسانه‌ای، بیشتر برای معکوس کردن چهره رقیبان در مناطق هدف، ارائه اطلاعات نادرست، دستکاری افکار عمومی و تحریک استفاده می‌کند. روسیه به طور مؤثری از رسانه‌های دولتی خود برای تأثیرگذاری بر افکار عمومی در کشورهای مختلف بهره می‌گیرد. شبکه‌هایی مانند راشاتودی و اسپوتنیک و فعالیت‌های رسانه‌ای در فضای مجازی، به مسکو امکان می‌دهند روایت‌های خود را در سطح جهانی منتشر کند (امیدی و مرادی‌فر، ۱۴۰۰: ۱۵). نمونه‌هایی از استفاده روسیه از ابزارهای رسانه‌ای عبارت‌اند از:

۱. انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا (۲۰۱۶): تلاش برای تأثیرگذاری بر روند انتخابات با انتشار اطلاعات نادرست؛
۲. همه‌پرسی برگزیت (۲۰۱۶): نقش‌آفرینی در تشدید اختلاف‌های داخلی بریتانیا؛
۳. بحران اوکراین (۲۰۱۴ و ۲۰۲۱): روایت‌سازی در راستای توجیه اقدام‌های نظامی خود؛
۴. بحران سوریه: شکل‌دادن افکار عمومی برای مشروعیت بخشی به مداخله‌های خود؛
۵. جلوگیری از عضویت سوئد در ناتو: تضعیف انسجام داخلی این کشور به وسیله عملیات رسانه‌ای هدفمند.

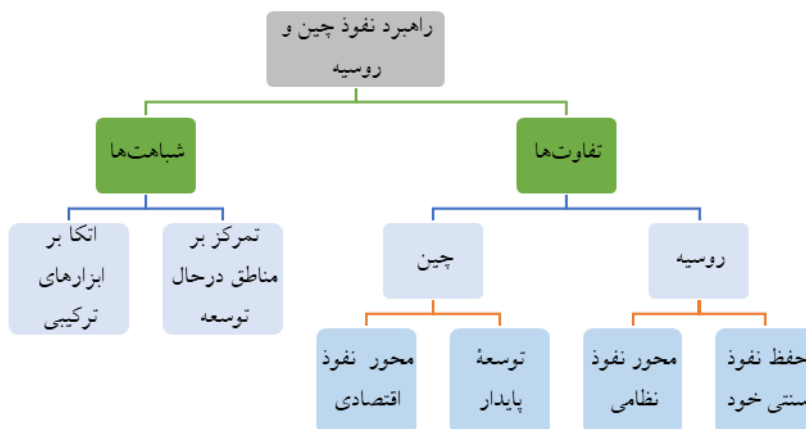
از مهم‌ترین تاکتیک‌های رسانه‌ای روسیه روایت‌سازی، اخبار نادرست و معکوس کردن با هدف افزایش تأثیرگذاری است. تکرار مداوم این تاکتیک‌ها، نوعی احساس نزدیکی و هم‌دلی در مخاطبان ایجاد می‌کند که در نهایت به پذیرش دیدگاه‌های روسیه منجر می‌شود. همچنین روسیه از شبکه‌های اجتماعی مانند فیسبوک، توئیتر، اینستاگرام و تلگرام برای انتشار محتوای هدفمند بهره می‌گیرد. این محتواها بیشتر با هدف ایجاد تفرقه، تشدید تنش‌های اجتماعی و سیاسی یا تضعیف اعتماد به نهادهای دموکراتیک طراحی می‌شوند. تحریک جوامع روس‌زبان در مناطق و کشورهای هدف، ردیابی مخاطبان طرفدار یا مخالف روسیه، انتشار نظرسنجی‌های هدفمند و حمله‌های سایبری از دیگر روش‌هایی است که مسکو برای پیشبرد نفوذ خود به کار می‌گیرد (Helmus, 2018: 2). در مجموع، روسیه با استفاده از ابزارهای

رسانه‌ای، تلاش می‌کند نفوذ خود را در جهان گسترش دهد و روایت‌های خود را به‌عنوان جایگزینی برای روایت‌های ژئوپلیتیکی غربی مطرح کند.

شباهت‌ها و تفاوت‌های راهبرد نفوذ چین و روسیه

در مورد شباهت‌ها و تفاوت‌های نفوذ چین و روسیه براساس شکل قدرت و ابزارهای نفوذ آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

شکل ۴. شباهت‌ها و تفاوت‌های نفوذ چین و روسیه در مناطق هدف

منبع: نویسنده

با توجه به تفاوت آشکار قدرت اقتصادی چین با روسیه (نمودار ۱)، نخستین و اساسی‌ترین تفاوت میان راهبرد نفوذ آن‌ها را می‌توان در تقابل مدل توسعه اقتصادی با مدل امنیتی-انرژی محور توضیح داد. در قالب مدل نخست، چین با برخورداری از دومین اقتصاد بزرگ جهان و ذخایر ارزی عظیم از «دیپلماسی توسعه‌گرا» بهره می‌برد. این مدل بیشتر بر زیرساخت‌های حمل‌ونقل، سرمایه‌گذاری‌های کلان و روابط تجاری متمرکزند که با ایجاد وابستگی ساختاری، نفوذ بلندمدت چین را تضمین می‌کنند. در برابر، با برتری‌های امنیتی-انرژی، از «دیپلماسی امنیت‌محور» استفاده می‌کند. به‌کارگیری ابزارهایی مانند فروش تسلیحات، همکاری‌های امنیتی، گروه‌های خصوصی نظامی و حضور نظامی در مناطق برای

حفظ نفوذ خود در قالب همین مدل قابل تحلیل است.

دومین تفاوت، در افق زمانی راهبردی راهبرد چین و روسیه است. تلاش چین برای توسعه پایدار و ایجاد روابط بلندمدت با کشورهای هدف است که در این رویکرد، پکن با برنامه‌ریزی طولانی‌مدت و تغییر تدریجی نظم جهانی، تلاش می‌کند جایگاه خود را به‌عنوان شریک قابل اعتماد تثبیت کند. در برابر، روسیه با اتکا به قدرت اجباری به‌دنبال دستیابی به هدف‌های کوتاه‌مدت ژئوپلیتیکی است. در این رویکرد، هدف بیشتر حفظ نفوذ سنتی در مناطقی است که برای مسکو اهمیت تاریخی و امنیتی دارند و تمرکز بیشتری بر کاربست قدرت سیاسی و نظامی خود در این مناطق دارد. تفاوت بعدی، تمایز در الگوی روابط با کشورهای هدف است. به این معنا که هدف روسیه، وابستگی امنیتی و هدف چین، ایجاد وابستگی متقابل نامتقارن با کشورهای هدف است. این تفاوت‌های راهبردی نشان‌دهنده دو مدل متمایز از قدرت‌نمایی در نظام بین‌الملل است که در آن چین به‌دنبال بازتعریف قواعد بازی جهانی از راه نهادسازی اقتصادی است، درحالی‌که روسیه بیشتر بر بازدارندگی نظامی و امنیتی تأکید می‌کند.

در مورد شباهت‌های نفوذ دو کشور نیز می‌توان گفت، با وجود برجستگی کاربرد قدرت اقتصادی چین و نظامی روسیه، هر دو بازیگر از دیگر ابزارها مانند سیاسی (سازمان‌ها و نهادها)، رسانه‌ای و فرهنگی به‌عنوان مکمل افزایش نفوذ و تأثیرگذاری خود بهره می‌گیرند. برای نمونه، روسیه در چارچوب پارادایم «چندجانبه‌گرایی راهبردی»، مانند چین رویکردی نظام‌مند در بهره‌گیری از سازمان‌های منطقه‌ای و نهادهای بین‌المللی در پیش گرفته است. به بیانی، این دو قدرت با وجود تفاوت در اولویت، شیوه‌های بهره‌برداری و میزان بهره‌گیری از قدرت نهادی، هر دو با استفاده از سازوکارهای این وجه از قدرت، مانند شورای امنیت سازمان ملل (به‌عنوان عضو دائم)، سازمان همکاری شانگهای (به‌عنوان محور همکاری‌های امنیتی اقتصادی) و گروه بریکس (به‌عنوان بدیل نظم لیبرال)، در پی بازتعریف معماری قدرت جهانی هستند. این اشتراک راهبردی را می‌توان در چارچوب نظریه «مقاومت نهادی»² تحلیل کرد که در آن بازیگران غیر غربی از درون نهادهای ایجادشده به بازتوزیع قدرت می‌پردازند.

همچنین هر دو کشور چین و روسیه به‌ویژه بر مناطق درحال توسعه تمرکز دارند. این مناطق به دلایل ساختاری عمیقی به کانون توجه راهبردی هر دو کشور تبدیل شده‌اند. این مناطق نه تنها از نظر اقتصادی یا سیاسی آسیب‌پذیرترند، بلکه به‌دلیل تجربه تاریخی استعمار،

². Institutional Resistance

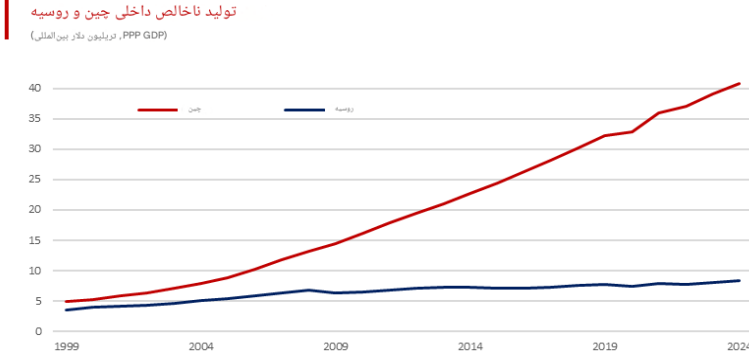
مداخله‌های خارجی و نابرابری‌های ساختاری، نسبت به نظم جهانی کنونی رویکردی انتقادی دارند که بیشتر به رهبری غرب شکل گرفته است. پکن و مسکو با استفاده از ابزارهایی مانند سرمایه‌گذاری زیرساختی، دیپلماسی وام، حمایت سیاسی در مجامع بین‌المللی و گفتمان‌های ضدغربی تلاش می‌کنند در این کشورها نفوذ پیدا کنند و با دولت‌ها و جوامع محلی نوعی همگرایی راهبردی ایجاد کنند. در این مسیر، درحالی‌که پکن خود را الگوی بدیلی برای توسعه‌یافتگی معرفی می‌کند، روسیه نیز با بهره‌گیری از میراث اتحاد شوروی در این مناطق و با استفاده از اهرم‌های امنیتی و انرژی، به دنبال بازسازی حوزه نفوذ سنتی خود است. در نهایت هدف هر دو کشور با تمرکز بر این مناطق، تضعیف هژمونی غرب و بازتعریف قواعد بازی جهانی به شکلی است که منافع قدرت‌های نوپدید را بهتر نمایندگی کند. نمای مقایسه‌ای از ابعاد مختلف راهبردی نفوذ دو کشور را می‌توان در جدول ۲ دید.

جدول ۲. مقایسه معیارهای اصلی مؤثر در نوع نفوذ چین و روسیه

معیار	چین	روسیه
اقتصاد	دومین اقتصاد جهان	یازدهمین اقتصاد جهان
نظامی	سومین قدرت نظامی جهان	دومین قدرت نظامی جهان
انرژی	وارد کننده	بزرگ‌ترین صادرکننده گاز و دومین صادرکننده نفت
اولویت	قدرت نرم	قدرت سخت
ابزار	اقتصادی	نظامی انرژی
رویکرد به نظم جهانی	محتاطانه	آشکار و تقابلی
مناطق هدف	آسیای شرقی، آفریقا، اروپا و آمریکای لاتین	اروپای شرقی، آسیای مرکزی، خاورمیانه، آمریکای لاتین و آفریقا
طرح‌های زیرساختی	جهانی - ابتکار یک کمربند و یک راه در ۱۰۰ کشور جهان	محدود و منطقه‌ای - بیشتر در اوراسیای مرکزی
سرمایه‌گذاری خارجی	سرمایه‌گذاری گسترده در آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین	سرمایه‌گذاری متمرکز بر اوراسیای مرکزی و خاورمیانه
فناوری	پیش‌رو	پیش‌رو در برخی موارد
وابستگی دیگر کشورها	بسیاری از کشورها به چین برای تجارت و وام وابسته‌اند	برخی کشورها به انرژی روسیه وابسته‌اند

منبع: نویسنده

نمودار ۱. مقایسه تولید ناخالص داخلی چین و روسیه (۱۹۹۹ تا ۲۰۲۴)

Source: World Economics, 2025

نتیجه

تفاوت در جهان‌بینی و فرهنگ راهبردی چین و روسیه، به صورت مستقیم به شکل‌گیری دو شکل متفاوت از قدرت منجر شده است. بدین معنا، چین نفوذ را در چارچوب قدرت ساختاری و نمادین تعریف می‌کند. در این چارچوب، نفوذ در قالب هنجارسازی، روایت‌سازی گفتمانی و تصویرسازی مثبت از خود صورت می‌گیرد. بر این اساس چین با ایجاد وابستگی‌های متقابل نامتقارن در مناطق و کشورهای هدف، نظم جهانی را به تدریج بنابر ارزش‌های مطلوب خود بازتعریف می‌کند. ابزارهای اصلی این رویکرد شامل دیپلماسی و ام، طرح‌های زیرساختی، دیپلماسی فرهنگی، حضور فعال در نهادهای چندجانبه و تبلیغ مدل حکمرانی بومی هستند. این ابزارها در خدمت شکلی از قدرت قرار می‌گیرند که مبتنی بر اقناع، اعتمادسازی و پیوندهای بلندمدت با کشورهای هدف است. در برابر، روسیه نفوذ را در چارچوب قدرت ابزاری تعریف می‌کند. راهبرد نفوذ روسیه مبتنی بر این شکل از قدرت، استفاده فعال از نیروهای نظامی، انرژی به عنوان ابزار فشار، روایت‌سازی رسانه‌ای علیه رقیبان، حمایت از گروه‌های سیاسی و امنیتی هم‌سو و ایجاد ائتلاف‌های ژئوپلیتیکی است. در این رویکرد، تمرکز روسیه بر مناطق راهبردی مانند اروپای شرقی، آسیای مرکزی و خاورمیانه با هدف حفظ حوزه نفوذ سنتی و مقابله با گسترش نفوذ غرب است.

در مقایسه نهایی می‌توان گفت چین با بهره‌گیری از قدرت ساختاری نمادین و ابزارهای نرم، به دنبال شکل‌دهی آرام به نظم جهانی آینده است؛ درحالی‌که روسیه با تکیه بر قدرت

ابزاری و مؤلفه‌های سخت‌تر یا دست‌کم تقابلی‌تر، در پی کاربست نفوذ تهاجمی و بازدارنده در مناطق هدف است. این دو مسیر متفاوت، بازتابی از درک متفاوت دو کشور از قدرت، امنیت و نظم جهانی هستند و به‌صورت مستقیم شکل نفوذ و ابزارهای آن را تعیین کرده‌اند.

منابع

فارسی

- امیدی، علی و سعیده مرادی‌فر (۱۴۰۰)، «سیر تکامل دیپلماسی عمومی مسکو از شوروی تا روسیه نوین: از جهان‌محوری به روس‌محوری»، **مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز**، دوره ۲۷، شماره ۱۱۴، صص. ۱-۳۴، قابل دسترسی در: https://ca.ipisjournals.ir/article_247321.html (تاریخ دسترسی: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲)
- تخشید، محمدرضا و مرتضی شجاع (۱۳۹۸)، «حفظ قلمروی نفوذ: تبیینی بر سیاست خارجی روسیه در برابر بحران سوریه»، **مطالعات اوراسیای مرکزی**، دوره ۱۲، شماره ۲، صص. ۳۰۹-۳۲۵، (doi:10.22059/jcep.2019.269981.449810).
- ترکی، هادی و ارسلان قربانی شیخ‌نشین (۱۳۹۸)، «چالش نظم نولیبرال و رویکرد اجماع پکن با تمرکز بر قدرت اقتصادی»، **فصلنامه روابط خارجی**، دوره ۱۱، شماره ۴۳، صص. ۱۶۰-۱۳۳، قابل دسترسی در: https://frqjournal.csr.ir/article_117949.html (تاریخ دسترسی: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲)
- دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال و مهدی امیری (۱۳۹۷)، «زمینه‌یابی سه‌وجهی جایگاه قدرت نرم در سیاست خارجی روسیه (۲۰۰۰-۲۰۱۹)»، **سیاست جهانی**، دوره ۷، شماره ۴، صص. ۹۹-۱۳۲، (doi:10.22124/wp.1970.3472).
- رسولی ثانی‌آبادی، الهام و سعید عطار و فاطمه فارسی (۱۳۹۸)، «بررسی سیاست خارجی روسیه براساس نظریه سیاست قدرت‌های بزرگ مرشایمر»، **مطالعات اوراسیای مرکزی**، دوره ۱۲، شماره ۱، صص. ۷۳-۵۶، (doi:10.22059/jcep.2019.272203.449816).
- رضاپور، دانیال (۱۴۰۳)، «همکاری چین با آسیای مرکزی با تأکید بر هوش مصنوعی»، **مطالعات اوراسیای مرکزی**، دوره ۱۷، شماره ۲، صص. ۱۸۷-۱۵۷، (doi: 10.22059/jcep.2024.378369.450229).
- زهرانی، مصطفی و صارم شیرواند (۱۳۹۶)، «بررسی تأثیر فرهنگ راهبردی بر سیاست خارجی فدراسیون روسیه»، **مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز**، دوره ۲۳، شماره ۹۷، صص. ۱۳۷-

۱۰۳، دسترسی در: https://ca.ipisjournals.ir/article_24967.html (تاریخ دسترسی: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲).

شفیعی، نوذر (۱۴۰۱)، «دیپلماسی چینی دام بدهی و کسب موقعیت هژمون»، پژوهش‌نامه ایرانی سیاست بین‌الملل، دوره ۱۱، شماره ۱، صص. ۲۴۵-۲۱۹. (doi: 10.22067/irlip.2022.21450.0)

صالحی، مختار و مرضیه محمدی‌نسب (۱۴۰۴)، «راهبرد اتحادیه اروپا نسبت به نفوذ چین در آسیای مرکزی»، مطالعات اوراسیای مرکزی، دوره ۱۵، شماره ۱، صص. ۲۷۹-۲۵۷. (doi: 10.22059/jcep.2022.323814.450004)

قربانی شیخ‌نشین، ارسلان و حمید احمدی‌نژاد (۱۴۰۲)، نظام بین‌الملل پساکرونا، تهران: انتشارات دانشگاه خوارزمی.

کاوه، علی، قاسم ترابی و علیرضا رضایی (۱۴۰۰)، «ابتکار راه ابرایشم و هژمونی چین در آسیای مرکزی»، مطالعات اوراسیای مرکزی، دوره ۱۴، شماره ۱، صص. ۹۸-۷۶. (doi: 10.22059/jcep.2022.325939.450012)

کرمی، جهانگیر (۱۴۰۱)، «راهبرد امنیت لویاتانی: بازتاب محیط ژئوپلیتیک در اندیشه حکمرانی روسی»، فصلنامه ژئوپلیتیک، دوره ۱۱، شماره ۳، صص. ۶۹-۳۱. دسترسی در: https://journal.iag.ir/article_140822.html (تاریخ دسترسی: ۱۴۰۳/۱۰/۰۲).

کرمی، جهانگیر (۱۴۰۳)، «مکتب ژئوپلیتیک روسی: معمای پایدار آسیب‌پذیری و گسترش‌گرایی»، مطالعات اوراسیای مرکزی، دوره ۱۷، شماره ۱، صص. ۳۳۳-۳۰۹. (doi: 10.22059/jcep.2024.374703.450211)

کولایی، الهه و میثم هادی پور (۱۳۹۹)، «تحلیل سیاست خارجی روسیه در قفقاز جنوبی بر پایه ژئوژئوپلیتیک»، مطالعات اوراسیای مرکزی، دوره ۱۳، شماره ۲، صص. ۶۴۵-۶۶۴. (doi: 10.22059/jcep.2020.204960.449646.)

English

Adler-Nissen, Rebecca (2013), "Symbolic power in European diplomacy", **Review of International Studies**, Vol. 40, No. 4, pp. 657-681, (doi: 10.1017/S0260210513000326).

Baev, Pavel K. (2020), "Transformation of Russia's Strategic Culture: Impacts from Local Wars and Global Confrontation", **Russie.Nei.Visions**, 118, Paris: IFRI, pp. 1-16, Available at: <https://www.prio.org/publications/12362> (Accessed on: 22/12/2024).

Barnett, Michael and Raymond Duvall (2005), "Power in International Politics",

- International Organization**, Vol. 59, No. 1, pp. 39-75 (Accessed on: 22/12/2024).
- Beeson, Mark and Fujian Li (2016), "China's Place in Regional and Global Governance", **Global Policy**, Vol. 7, No. 4, pp. 1-9, (Accessed on: 22/12/2024).
- Berls Jr, Robert E. (2021), "Strengthening Russia's Influence in International Affairs, Part I: The Quest for Great Power Status", Available at: <https://www.nti.org/analysis/articles/strengthening-russias-influence-in-international-affairs-part-i-the-quest-for-great-power-status/>, (Accessed on: 22/12/2024).
- Buse, Dorel (2012)**, "The Concept of Power in International Relations", **Bulletin of "Carol I" National Defense University**, Vol. 1, No. 1, pp. 5-12, Available at: <https://revista.unap.ro/index.php/bulletin/article/view/5-12> (Accessed on: 22/12/2024).
- Česnakas, Giedrius (2016), "Energy Resources as the Tools of Foreign Policy: the Case of Russia", **Lithuanian Foreign Policy Review**, Vol. 35, No. 1, pp. 9-40, (doi: 10.1515/lfpr-2016-0022).
- Chen, Yu Ting and Charles Wu (2025), "Beyond Missiles and Trade: China's Use of Cultural Ties to Influence Taiwan", **The Diplomat**, 11 January, Available at: <https://thediplomat.com/2025/01/beyond-missiles-and-trade-chinas-use-of-cultural-ties-to-influence-taiwan/>, (Accessed on: 22/12/2024).
- Duggan, Niall and Marcin Grabowski (2021), "The Influence of Covid-19 on the Power Transition between the United States and China: The Case of Southeast Asia", **Irish Studies in International Affairs**, Vol. 32, No. 1, pp. 83-102, (doi:10.1353/isia.2021.0047).
- European Parliament (2018), **Energy as a Tool of Foreign Policy of Authoritarian States, in Particular Russia**, Belgium: Publications Office of the European Union, Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603868/EXPO_STU\(2018\)603868_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603868/EXPO_STU(2018)603868_EN.pdf) (Accessed on: 22/12/2024).
- Ezeanyika, S., I. Oporum, E. Ibekwe and J. Adigwe (2024), "China's Economic Diplomacy and Soft Power Strategy", **Administratio Publica**, Vol. 32, No. 3, pp. 202-226, Available at: <https://journals.co.za/doi/pdf/10.61967/adminpub.2024.32.3.11> (Accessed on: 22/12/2024).
- Forsberg, Tuomas (2011), "Power in International Relations: An Interdisciplinary Perspective", pp. 207-227, in: Aalto, P., V. Harle, and S. Moisio (eds.), **International Studies: Interdisciplinary Approaches** (Palgrave Studies in International Relations), London: Palgrave Macmillan.

- Galeotti, Mark (2022), **Putin's Wars: From Chechnya to Ukraine**, Oxford: Osprey Publishing.
- Götz, Elias and Jørgen Staun (2022), "Why Russia Attacked Ukraine: Strategic Culture and Radicalized Narratives", **Contemporary Security Policy**, Vol. 43, No. 3, pp. 482-497, (Accessed on: 22/12/2024).
- Guaschi, Eleonora (2024), "Know Thy Enemy: Understanding China's Worldview", **Modern Diplomacy**, Available at: <https://moderndiplomacy.eu/2024/06/12/know-thy-enemy-understanding-chinas-worldview/>, (Accessed on: 22/12/2024).
- Gubaidullina, M. Sh. and S.A. Insebayeva (2013), "The Concept of Power in International Relations: Basic Approaches, the Analysis, and Interpretation", **International Relations and International Law Series**, Vol. 2, No. 62, pp. 83-87, Available at: <https://bulletin-ir-law.kaznu.kz/index.php/1-mo/article/view/315> (Accessed on: 22/12/2024).
- Gwynn, Maria A. (2019), "Structural Power and International Regimes", **Journal of Political Power**, Vol. 12, No. 2, pp. 200-223, (doi: 10.1080/2158379X.2019.1618486).
- Hart, Jeffrey (1976), "Three Approaches to the Measurement of Power in International Relations", **International Organization**, Vol. 3, No. 2, pp. 289-305, (doi: 10.1017/S00208183000182820).
- Helmus, Todd C. (2018), **Russian Social Media Influence: Understanding Russian Propaganda in Eastern Europe**, California: Published RAND Corporation.
- Ho, Benjamin (2021), **China's Political Worldview and Chinese Exceptionalism: International Order and Global Leadership**, Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Huotari, Jussi (2011), Energy Policy and (Energy Security) as a Part of Russian Foreign Policy, **Nordia Geographical Publications**, Vol. 40, No. 4, pp. 121-132, Available at: <https://nordia.journal.fi/article/view/75955> (Accessed on: 22/12/2024).
- Ikenberry, John G. (2014), **The Rise of China and the Future of Liberal World Order**, Douglas Dillon Lecture Transcript, Chatham House, pp. 1-9, Available at: https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/field/field_document/20140507RiseofChina.pdf (Accessed on: 22/12/2024).
- Karlsen, Geir Hågen (2019), "Divide and Rule: Ten Lessons about Russian Political Influence Activities in Europe", **Palgrave Communications**, Vol. 5, No. 19, pp. 1-14, (doi: 10.1057/s41599-019-0227-8).
- Macikenaite, Vida (2020), "China's Economic Statecraft: The Use of Economic Power in an Interdependent World", **Journal of Contemporary East Asia**

- Studies*, Vol. 9, No. 2, pp. 108-126, (Accessed on: 22/12/2024).
- National Defense University (n.d), "Russia Military Power", Available at: <https://keystone.ndu.edu/Portals/86/Russia%20Military%20Power%20-%20MAJ%20Swanton.pdf>, (Accessed on: 22/12/2024).
- Nordin, Astrid and Graham Smith (2019), "Relating Self and Other in Chinese and Western Thought", **Cambridge Review of International Affairs**, Vol. 32, No. 5, pp. 636-653, (doi:10.1080/09557571.2019.1576160).
- Orlicka, Jana (2016), "Strategic Culture as an Important Way of Security", **Kultura Bezpieczeństwa**, Vol. 21, No. 21, pp. 193-209, Available at: <https://kulturabezpieczenstwa.publisherspanel.com/article/122699/en> (Accessed on: 22/12/2024).
- Pape, Robert A. (2005), "Soft Balancing against the United States", **International Security**, Vol. 30, No. 1, pp. 7-45, (Accessed on: 22/12/2024).
- Paradis, Joseph (2018), **Putin's Use of Hard Power as Foreign Policy**, General Note, Toronto: Canadian Forces College, <https://www.cfc.forces.gc.ca/259/290/402/305/paradis.pdf> (Accessed on: 22/12/2024).
- Paszak, Paweł (2020), "China's Growing Influence in International Organizations", **Warsaw Institute**, Available at: <http://warsawinstitute.org/chinas-growing-influence-international-organizations/>, (Accessed on: 22/12/2024).
- Peters, Michael A. (2023), "The Emerging Multipolar World Order: A Preliminary Analysis", **Educational Philosophy and Theory**, Vol. 55, No. 14, pp. 1653-1663, (doi:10.1080/00131857.2022.2151896).
- Rahman, Saifur (2019), "China's Foreign Policy and Its Choice for Cultural Soft Power: The Tools", **Social Change Review**, Vol. 1, No. 17, pp. 90-115, (doi:10.2478/scr-2019-0003).
- Ranjbar, Daniyal, Saken M. Mukan, and Aigul Niyazgulova (2024), "Central Asia Center Gas Pipeline System: Challenges and Opportunities for Modern Russia-Central Asia Energy Relations, Vestnik RUDN, **International Relations**, Vol. 24, No. 2, pp. 216-226, (doi:10.22363/2313-0660-2024-24-2-216-226).
- Roszbach, Niklas H. (2018), **The Geopolitics of Russian Energy**, Stockholm: FOI.
- Rumer, Eugene and Richard Sokolsky (2020), "The Building Blocks of Russian Strategic Culture", in Eugene Rumer and Richard Sokolsky, Etched in Stone: Russian Strategic Culture and the Future of Transatlantic Security, pp. 1-36, Massachusetts: Carnegie Endowment for International Peace, Available at: https://assets.production.carnegie.fusionary.io/static/files/files__Russian_Strategic_Culture_Rumer_Sokolsky.pdf (Accessed on: 22/12/2024).
- Sagild, Rebekka Åsnes and Christopher Hsiung (2024), "Chinese Re-Examinations of Russia? The Strategic Partnership in the Wake of Russia's War Against

- Ukraine”, **Journal of Contemporary China**, Vol. 34, No. 155, pp. 1-16, (doi:10.1080/10670564.2024.2358876).
- Shaheen, Salma (2023), “The Russia-Ukraine War through the Lens of Strategic Culture: Implications for South Asia”, **Journal of International Affairs**, Vol. 75, No. 2, pp. 247-264, Available at: link.gale.com/apps/doc/A762990154/AONE?u=anon~94dad8f0&sid=sitemap&xid=e8a1fd26 (Accessed on: 22/12/2024).
- Szeptycki, Andrzej (2007), “Russian Policy Towards Ukraine: Tools of Influence”, **The Polish Quarterly of International Affairs**, Vol. 16, No. 1, pp. 68-93, Available at: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=152055> (Accessed on: 22/12/2024).
- Vangeli, Anastas (2018), “Global China and Symbolic Power: The Case of 16 + 1 Cooperation”, **Journal of Contemporary China**, Vol. 27, No. 113, pp. 674-687, (doi:10.1080/10670564.2018.1458056).
- Visual Capitalist (2020), “How China Overtook the U.S. as the World’s Major Trading Partner”, Available at: <https://www.newcapitalmgmt.com/news/how-china-overtook-the-us-as-the-worlds-major-trading-partner>, (Accessed on: 22/12/2024).
- Vuving, Alexander (2009), “How Soft Power Works”, American Political Science Association Annual Meeting, Toronto, pp. 1-19, Available at: <https://ssrn.com/abstract=1466220>, (Accessed on: 22/12/2024).
- Wang, Xiaolong (2022), “The Embassy of the People's Republic of China in New Zealand (Cook Islands, Niue)”, Available at: http://nz.china-embassy.gov.cn/zxgx/202211/t20221115_10975033.htm, (Accessed on: 22/12/2024).
- Wiltenburg, Ivor (2020), “The Importance of Understanding Russian Strategic Culture”, **Atlantisch Perspectief**, Vol. 44, No. 1, pp. 7-12, Available at: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/48600538>, (Accessed on: 22/12/2024).
- World Economics (2025), “Russia’s Negligible GDP Growth Contrasts Sharply with China’s Massive Advance”, Available at: <https://www.worldeconomics.com/Thoughts/Chinas-GDP-Growth-Leaves-Other-BRICs-Member-Russia-Standing.aspx>, (Accessed on: 22/12/2024).
- Wu, Bin, Shujie Yao and Jian Chen (2013), **China's Development and Harmonization: Towards a Balance with Nature, Society and the International Community**, London: Routledge.
- Zakem, V., P. Saunders, U. Hashimova and P. K. Frier (2017), “Mapping Russian Media Network: Media’s Role in Russian Foreign Policy and Decision-Making”, **Center for Naval Analyses**, Available at: <https://www.cna.org/reports/2018/01/mapping-russian-media-network>, (Accessed on: 22/12/2024).